

2. Табінський В.А. Формування доходів місцевих бюджетів в умовах фіскальної децентралізації. *Молодий вчений*. 2016. №12 (39). С. 902- 906.

3. Павлюк К. В. Підвищення ефективності видатків державного бюджету в умовах реформ. *Наукові праці НДФІ*. 2016. Вип. 4. С. 15-33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2016_4_3

4. Бюджетний кодекс України : [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/print1309936556715078>.

Сорока Наталія Іванівна

Завідувач сектору комунікацій Головного управління
ДФС у Тернопільській області

nsoroka@ukr.net

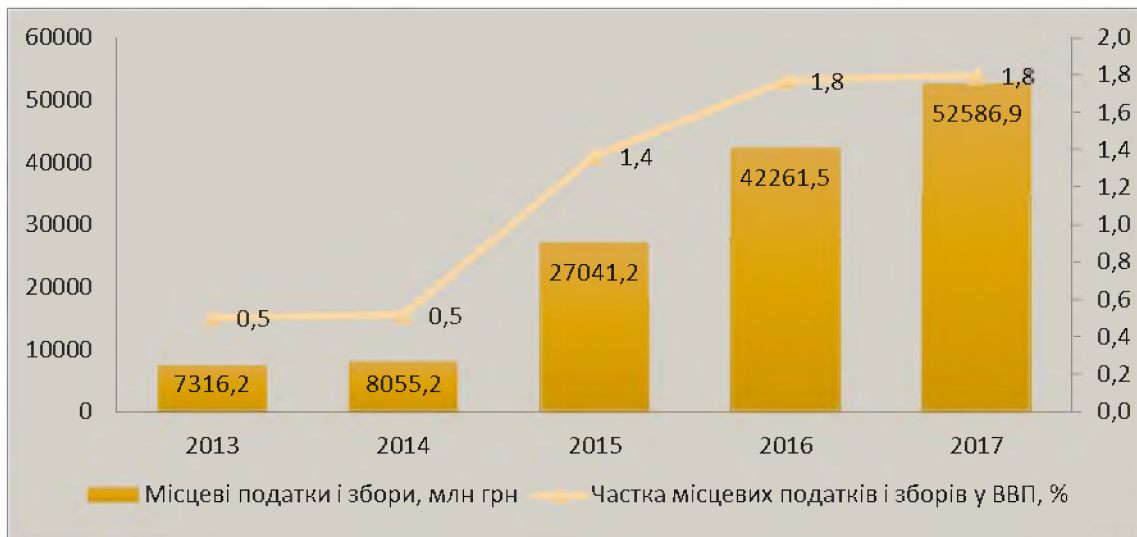
ФІСКАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ СПРАВЛЯННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ В УКРАЇНІ

Із введенням у дію Податкового кодексу у 2010 році розпочався новий етап розвитку місцевого оподаткування в Україні, а саме, було скасовано дванадцять неефективних з економічної і фіскальної точки зору місцевих податків і зборів; прийнято новий перелік місцевих податків і зборів, який передбачав два податки і три збори (податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; єдиний податок; збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір).

У зв'язку зі змінами, які відбулися у 2015 році залишилися два місцевих податки і два збори (податок на майно, єдиний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір). Особливо широкою стала база оподаткування податку на майно, адже він тепер включає податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортний податок та плату за землю.

На рис. 1 відображено динаміку надходжень місцевих податків і зборів в Україні за 2013-2017 роки. Так, протягом 2013-2014 років до місцевих бюджетів від місцевих податків і зборів були незначні надходження, які становили 7316,2 млн. грн. та 8055,2 млн. грн. відповідно. З 2015 року відбулися зміни у структурі місцевих податків і

зборів та завдяки цьому вони стали другими за обсягом джерелом наповнення місцевих бюджетів. Якщо порівнювати 2015 рік із 2014 роком, то надходження зросли у 3,4 рази та склали 27041,2 млн. грн., а у 2016 році вони збільшилися на 1520,3 млн. грн. (до 42261,5 млн. грн.), а у 2017 р. до 52586,9 млн. грн.

Рис. 1. Динаміка надходжень місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів України за 2013-2017 роки.

Джерело: складено за даними [1; 2; 3].

Безперечно, місцеві податки та збори є інструментом перерозподілу ВВП у країні, вони впливають як на економічні та соціальні процеси в регіонах, так і на рівень фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Фіскальна роль місцевих податків та зборів полягає у формуванні фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування. З 2013 року по 2014 рік частка місцевих податків і зборів у ВВП не перевищувала 0,5%, а протягом 2016-2017 років частка місцевих податків і зборів у ВВП займає 1,8%.

Велику фіскальну роль серед місцевих податків у формуванні місцевих бюджетів відіграє плата за землю, адже після внесення змін у Податковий кодекс України плата за землю набула статусу місцевого податку та увійшла до складу податку на майно.

Динаміку надходжень плати за землю за 2013-2017 рр. відображено на рис. 2, який ілюструє, що основним за обсягом джерелом місцевих податків та зборів є платежі за використання землі (плата за землю).

Зокрема, протягом 5 років найбільше надійшло з цього джерела у 2017 р. – 26384,5 млн. грн., що у 1,13 рази більше ніж у 2014 р. З 2013 по 2014 рік надходження були не значними – 12802,9 млн. грн та 12083,9 млн. грн. відповідно. Частка плати за землю у ВВП протягом досліджуваного періоду коливалась від 0,7% до 1%.

Рис. 2. Динаміка надходжень плати за землю до місцевих бюджетів України за 2013-2017 роки.

Джерело: складено за даними [1; 2; 3].

Аналіз статистичних даних за останні роки свідчить про позитивну динаміку надходжень плати за землю, що зумовлено удосконаленням адміністрування цього податку, покращенням обліку орендарів земельних ділянок та обліку власників земельних ділянок у земельному кадастрі. Проте варто зазначити, що незважаючи на позитивні зміни, не усунуті деякі проблеми, пов'язані із забезпеченням справедливого розподілу податкового навантаження і досягненням рівномірності та загальності в оподаткуванні. Гострими проблемами залишаються нерозвиненість земельного ринку, використання у якості бази оподаткування грошової оцінки, а не ринкової вартості земельної ділянки, недостатнє фінансування заходів із землеустрою через низький рівень контролю з боку держави за використанням надходжень від плати за землю, а також низька економічна ефективність податкових пільг.

Органічним елементом ринкової економіки та невід’ємним атрибутом сучасної моделі господарювання є мале підприємництво. Цей сектор є найбільш гнучкою та динамічною складовою ринку, тому відіграє роль катализатора структурних пропорцій господарського комплексу і виступає дієвим важелем вирішення низки соціально-економічних завдань: забезпечення зайнятості населення; подолання бідності; посилення економічного потенціалу регіонів; сприяння розвитку конкуренції; зменшення обсягу трудової міграції і відтоку активної частини населення за кордон.

Незважаючи на кризові явища в економіці, спричинені нестабільною економічною ситуацією в країні, зниженням підприємницької активності, збільшенням обмежень для платників єдиного податку, п’ятий рік поспіль продовжується зростання обсягів надходжень єдиного податку, сплаченого суб’єктами малого підприємництва, незважаючи на зменшення у 2017 році їх кількості. Динаміка надходжень єдиного податку для суб’єктів малого підприємництва в Україні за 2013-2017 роки відображена на рис. 3.

Рис. 3. Динаміка надходжень єдиного податку для суб’єктів малого підприємництва до місцевих бюджетів України за 2013-2017 роки.

Джерело: складено за даними [1; 2; 3].

Як видно з рис. 3, єдиний податок був другою за обсягом складовою місцевих податків і зборів, який надійшов у 2017 році у розмірі 23383,3 млн. грн., 2016 році – 17167,1 млн. грн., 2015 році – 10974,7 млн. грн., 2014 році – 7413,3 млн. грн., 2013 році – 6640,5 млн. грн. Частка єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва у ВВП має тенденцію до зростання у 2013-2014 роках – 0,5%, у 2015 році відбулося збільшення на 0,1% порівняно з минулим роком, у 2016 році також відбулося збільшення на 0,1% (до 0,7%). Дане зростання відбувається у зв'язку зі збільшенням кількості платників податку – фізичних осіб та суб'єктів малого підприємництва, а також зростання соціальних стандартів, які є основою для розрахунку єдиного податку платниками першої та другої групи. Ще однією причиною збільшення обсягу таких надходжень стало віднесення до платників єдиного податку сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарських товаровиробників за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75% (у попередні періоди – фіксований сільськогосподарський податок). У 2016 році з цього джерела надійшло 3,5 млрд. грн., що в 1,75 рази більше ніж у попередньому році.

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що рівень податкових надходжень від єдиного податку, сплаченого суб'єктами малого підприємництва протягом досліджуваного періоду, має тенденцію до зростання. Збільшення обсягів і частки надходжень єдиного податку, з одного боку, свідчить про нарощування суб'єктами підприємницької діяльності обсягів виробництва, кількості реалізованої продукції, збільшення позитивних результатів діяльності, а з іншого – про дію інфляційної складової в країні.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний моніторинг : Аналіз виконання бюджету за 2015 рік / [В.В. Зубенко, І.В. Самчинська, А.Ю. Рудик та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. К., 2016. 80 с.

2. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2016 рік / [Щербина І.Ф., Рудик А.Ю., Зубенко В.В., Самчинська І.В.]; ІБСЕД,

Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи», USAID. К.: 2017. 136 с.

3. Звіт про виконання зведеного, державного та місцевих бюджетів України у 2017 р. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=353931>.

Тарнавська Ірина Григорівна

Гол. бухгалтер Пісківської сільської ради
Горохівського району Волинської області

tarnavskairina1004@gmail.com

УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Важливу роль у формуванні місцевих бюджетів відіграє удосконалення системи доходів. Механізм бюджетного розмежування передбачає зарахування місцевих бюджетів частини загальнодержавних податків і зборів та обов'язкових платежів, що справляються на території місцевого самоврядування. Формуючи дохідну базу місцевих бюджетів, необхідно враховувати, наскільки вона відповідає поставленим завданням, і вивчити можливість її реформування. Тому головною метою для реалізації завдань локального фіскального вибору – раціональність й оптимальне представлення волевиявлення громад. Доходи місцевих бюджетів значною мірою мають залежати від практики мобілізації податків, зборів й обов'язкових платежів.

Реформування місцевого оподаткування, зокрема місцевих податків і зборів у напрямі посилення їхнього фіскального значення, має передбачати не лише віднесення до їх складу деяких загальнодержавних податків і зборів. Запровадження нових місцевих податків і зборів повинно мати цільовий характер за призначенням відповідної місцевої ради, що приведе до поповнення відповідних фондів органів місцевого самоврядування.

З метою підвищення фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування достатнім обсягом фінансових ресурсів, що відповідатиме